

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΤΕΤΑΡΤΗ 28 ΜΑΪΟΥ 2014 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η «ανθρωπιά» είναι μια λέξη του καιρού μας, ένας όρος κοινόχρηστος, ένα νόμισμα που κυκλοφορεί σ' όλα τα χέρια, γιατί συμβαίνει η ανταλλακτική του αξία να είναι πολύ μεγάλη. Και με την «ανθρωπιά» εννοούμε, φυσικά, τη συμπόνια, τη συμμετοχή, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στο πάθος του γείτονα. Και όχι μόνο του γείτονα. Του κάθε ανθρώπου. Άλλοτε χρησιμοποιούσαν τον όρο «ανθρωπισμός». Έλεγαν: «αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής» και με τούτο εσήμαιναν μια προσωπικότητα που ξοδευόταν ολόκληρη για να κάμει το καλό. Ο Ντυνάν, για παράδειγμα, ο ιδρυτής του «Ερυθρού Σταυρού», υπήρξε ένας τέτοιος ανθρωπιστής. Πέρα απ' ό,τι θα μπορούσε να ενδιαφέρει αποκλειστικά το άτομό του, εσυλλογίσθηκε τους ανθρώπους που έπασχαν, έξω από διάκριση φυλής και θρησκείας, «εν πολέμω και εν ειρήνη».

Ο «ανθρωπιστής», ένας άνθρωπος με σπουδαίες ικανότητες, που **αναλίσκxεται** με ειλικρίνεια, χωρίς υστεροβουλία, ακόμη και χωρίς τη θεμιτή, επιτέλους, από πολλές απόψεις, επιθυμία της υστεροφημίας, υπήρξε, για πολλούς αιώνες, ένα θαυμάσιο ιδανικό, που οι προγενέστεροι το επρόβαλλαν στους μεταγενέστερους. Ακόμη τότε η «ανθρωπιά», μολονότι δεν έπαυε να είναι κοινή απαίτηση, δεν είχε καταντήσει κοινόχρηστος όρος. Ήταν η σπάνια, η υψηλή παρουσία, όπου μόνο μερικές εκλεκτές φύσεις κατόρθωναν να φτάσουν. Και ακόμη, μια καθημερινή άσκηση που ο καθένας την επιθυμούσε για τον εαυτό του, θεωρώντας την αυτονόητο χρέος του, χωρίς να συλλογίζεται ότι θα μπορούσε και διαφορετικά να την αξιοποιήσει.

Το γεγονός ότι η απαίτηση της «ανθρωπιάς» έχει γίνει κοινός τόπος σήμερα δεν είναι χωρίς ιδιαίτερη σημασία. Δείχνει πως η **οικουμενική** ψυχή αισθάνεται βαθύτερα την ταλαιπωρία του ανθρώπου και αναζητεί διέξοδο.

Περιττό να προστεθεί πως και η ανθρωπιά, καθώς κι ένα σωρό άλλοι όροι, έχει υποστεί τρομακτικές **διαστρεβλώσεις**. Όποιος είπε πως οι ιδέες είναι καθώς τα υγρά, που παίρνουν το σχήμα του μπουκαλιού τους, είχε, βέβαια, πολύ δίκιο. Και με τους όρους το ίδιο συμβαίνει. Αλλάζουν νόημα, αλλάζουν απόχρωση, κατά τον τρόπο που τους μεταχειρίζεται κανείς και κατά τον σκοπό που επιδιώκει χρησιμοποιώντας τους. Έτσι, μπορούμε να μιλούμε όλοι για ανθρωπιά, αλλά να εννοούμε **ολωσδιόλου** διαφορετικό πράγμα ο καθένας.

Έπειτα, ένας όρος, μια λέξη, μια έκφραση, που βρίσκεται ολοένα στο στόμα μας, σιγά σιγά φτωχαίνει, αδειάζει, αποστεώνεται, αυτοακυρώνεται. Φοβούμαι πως ίσια ίσια αυτό έχει συμβεί με την ανθρωπιά. Αρκεί μια ματιά ολόγυρά μας, για να το νιώσουμε καλύτερα τούτο. Η καθημερινή ζωή ολοένα και περισσότερο χάνει τη θαλπωρή, τη γλυκιά ζεστασιά της. Είναι ένας

χειμώνας χωρίς αλκυονίδες. Η «καλημέρα», αυτό το χαρούμενο άνοιγμα παραθύρου προς τον αίθριο ουρανό, μεταβάλλεται σιγά σιγά σε μορφασμό. Η ανθρώπινη λαιμαργία, η δίψα της **ευζωίας** δεν αφήνει τόπο για ευγενικά αισθήματα. Κάτι περισσότερο: τα ευγενικά αισθήματα θεωρούνται ξεπερασμένα.

Λησμονούμε, ωστόσο, πως η ανθρωπιά είναι κυριότατα βούληση, δεν είναι γνώση, δεν είναι μόνο γνώση. Και δεν είναι λόγος, είναι πράξη. Είναι ένας ολόκληρος εσωτερικός κόσμος, στην τελείωσή του, που ακτινοβολεί παντού. Η ανθρωπιά αποκλείει τη μισαλλοδοξία, την καταφρόνηση του άλλου ανθρώπου· είναι επιεικής και ήπια. Περιέχει πολλή συγκατάβαση και πολλή κατανόηση. Η ανθρωπιά είναι κυκλική παρουσία. Δεν βρίσκεται στραμμένη προς ένα μονάχα σημείο του ορίζοντα. Εκείνος που είναι αληθινά ανθρώπινος δεν μπορεί παρά να είναι, σε κάθε περίπτωση, ανθρώπινος. Η ανθρωπιά δεν είναι επάγγελμα, δεν είναι όργανο αυτοπροβολής και επιτυχίας. Είναι απάρνηση. Πρέπει πολλά ν' αρνηθείς, για να κερδίσεις τα ουσιωδέστερα. Αλλά δεν είναι και παθητική κατάσταση. Ολωσδιόλου αντίθετα, αποτελεί μορφή αδιάκοπης ενέργειας. Είναι πολύ ευκολότερο να γίνεις «μέγας ανήρ» παρά να γίνεις «μεγάλος άνθρωπος». Η Ιστορία είναι γεμάτη παραδείγματα μεγάλων ανδρών. Αλλά έχει πολύ λίγους «ανθρώπους» να παρουσιάσει.

Ι.Μ.Παναγιωτόπουλος, *Ο Σύγχρονος Άνθρωπος*.

Οι Εκδόσεις των φίλων, Αθήνα 1988. 18^η έκδοση (Διασκευή).

- A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 100 έως 120 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος που ακολουθεί: «**Η ανθρώπινη λαιμαργία, η δίψα της ευζωίας δεν αφήνει τόπο για ευγενικά αισθήματα. Κάτι περισσότερο: τα ευγενικά αισθήματα θεωρούνται ξεπερασμένα.**».

Μονάδες 10

- B2. α)** Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης στην πρώτη παράγραφο του κειμένου (**Η «ανθρωπιά» ... «εν πολέμω και εν ειρήνη»**) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 6

- β)** Ποια νοηματική σύνδεση εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις:
έτσι (στην τέταρτη παράγραφο)
ωστόσο (στην έκτη παράγραφο).

Μονάδες 4

- B3. α)** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

αναλίσκείται, οικουμενική, διαστρεβλώσεις, ολωσδιόλου, ευζωίας.

Μονάδες 5

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

κοινόχρηστος, συμμετοχή, αυτοακυρώνεται, γνώση, αδιάκοπη.

Μονάδες 5

B4. α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

«αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής» (στην πρώτη παράγραφο)

«Ερυθρού Σταυρού» (στην πρώτη παράγραφο).

Μονάδες 2

β) Να εντοπίσετε στο κείμενο τρεις εκφράσεις με μεταφορική σημασία.

Μονάδες 3

Γ1. Σε άρθρο σας, που θα δημοσιευτεί σε τοπική εφημερίδα, να αναφερθείτε σε φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στην εποχή μας, αλλά και σε δραστηριότητες, ατομικές και συλλογικές, που αποσκοπούν στον περιορισμό αυτού του ελλείμματος (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα Ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ

Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2014

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ¹ & ΣΧΟΛΙΑ

ΑΣΚΗΣΗ Α.

Ενδεικτική απάντηση

(νοηματικό κέντρο) Το δοκίμιο του Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου πραγματεύεται το νόημα της ανθρωπιάς στη σύγχρονη εποχή. (§1) Η ανθρωπιά είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται ευρέως στην εποχή μας και σημαίνει τη συμμετοχή στον πόνο και στην ανάγκη του Άλλου· παλαιότερα χρησιμοποιούνταν ο όρος «ανθρωπισμός», ο οποίος αφορούσε εκείνον τον ξεχωριστό άνθρωπο που αφιέρωνε τη ζωή του στην προσφορά στον συνάνθρωπο. (§2) Η ανιδιοτελής αυτή συμπεριφορά είχε αναγορεύσει τον ανθρωπιστή σε σπάνιο πρότυπο προς μίμηση στη συνείδηση όλων των ανθρώπων. (§3) Το αίτημα για ανθρωπιά επανέρχεται σήμερα στην επικαιρότητα, γεγονός που αποδεικνύει τα αδιέξοδα του σύγχρονου ανθρώπου. (§4-5) Ωστόσο, ο όρος έχει χάσει

¹ Οι απαντήσεις είναι απολύτως ενδεικτικές: κάθε επιστημονικά τεκμηριωμένη άποψη είναι (και στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας) προφανώς αποδεκτή.

πλέον το ουσιαστικό του περιεχόμενο εξαιτίας της πολυχρησίας, αλλά και του υλιστικού χαρακτήρα της σύγχρονης εποχής. (§6) Ο σύγχρονος άνθρωπος όμως έχει λησμονήσει πως η ανθρωπιά δεν είναι θεωρία, αλλά στάση ζωής που προϋποθέτει σεβασμό στον συνάνθρωπο, ανιδιοτελή προσφορά και αγώνα.

Σχολιασμός

Μετά από μία τετραετή «περιπλάνηση» στο σύγχρονο δοκίμιο, η ΚΕΕ επιστρέφει στον «κλασικό» δοκιμιακό λόγο με ένα απόσπασμα από τον, πολυχρησιμοποιημένο στις Πανελλήνιες Εξετάσεις, «Σύγχρονο Άνθρωπο» του Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου. Το απόσπασμα δε φαίνεται να παρουσιάζει τεχνικές δυσκολίες στην περιληπτική του απόδοση, εάν εξαιρέσει κανείς δύο περιπτώσεις: αφενός τον εντοπισμό και την ανάδειξη από τους υποψηφίους του αντιθετικού άξονα «σύγχρονη ανθρωπιά» - «παραδοσιακός ανθρωπισμός», που διαπερνά ολόκληρο το κείμενο· αφετέρου την πύκνωση που απαιτεί το περιεχόμενο της τελευταίας παραγράφου. Προφανώς, λοιπόν, παρά την «απογοητευτική» επιλογή κειμένου (σε σχέση τουλάχιστον με τα «εντυπωσιακά» κείμενα των τελευταίων ετών), η «Άσκηση Α» των φετινών εξετάσεων είναι η ευκολότερη από όλες τις αντίστοιχες της τελευταίας τουλάχιστον πενταετίας.

neoellinikiglossa.gr

ΑΣΚΗΣΗ Β1.

Ενδεικτική Απάντηση

Το περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί στις σύγχρονες κοινωνίες του υλικού ευδαιμονισμού δεν ευνοεί την ανάπτυξη ευγενών ανθρώπινων συναισθημάτων. Το κυνήγι της «επιτυχίας» (χρήμα και δόξα, υλικά αγαθά και ανέσεις) με κάθε μέσον αναγορεύθηκε σε κυρίαρχη επιδίωξη και θεμιτό στόχο

ζωής. Η ακόρεστη αυτή επιθυμία ενίσχυσε τη φυσική ανθρώπινη απληστία και κατέστησε τον σύγχρονο άνθρωπο έρμαιο των ενστίκτων του, ένα απάνθρωπο ον που αντιλαμβάνεται τον συνάνθρωπο ως ανταγωνιστή και το περιβάλλον ως αντικείμενο προς εκμετάλλευση. Είναι, μάλιστα, τέτοια η αποθηριοποίησή του, ώστε συναισθήματα όπως η καλοσύνη, η συμπόνια, ακόμα και η αγάπη και ο έρωτας θεωρούνται πλέον αδυναμίες και οι φορείς τους αντιπρότυπα. Είναι, επομένως, απολύτως κατανοητή η απουσία της ανθρωπιάς από τις σύγχρονες «αναπτυγμένες» κοινωνίες. (περίπου 110 λέξεις)

Σχολιασμός

Εύστοχη επιλογή της ΚΕΕ αποτελεί η φράση που δόθηκε για ανάλυση στους υποψηφίους των φετινών Πανελληνίων Εξετάσεων. Η φράση συνδεόταν στενά με το κείμενο (σε αντίθεση, για παράδειγμα, με την αντίστοιχη περσινή), γεγονός που αφενός διευκόλυνε τους μαθητές στη σύνταξη της παραγράφου, αφετέρου ανταποκρίνεται στον κύριο παιδαγωγικό στόχο της άσκησης «Β1», που είναι η αναγνώριση της ικανότητας του μαθητή να κατανοεί και να αναλύει μία φράση ενταγμένη σε ορισμένο επικοινωνιακό πλαίσιο. Μοναδική δυσκολία η ύπαρξη της τελευταίας φράσης («Κάτι περισσότερο: τα ευγενή συναισθήματα θεωρούνται ξεπερασμένα») που, όπως θα φανεί και στη διόρθωση, δεν εντοπίστηκε και, επομένως, δε σχολιάστηκε από τους περισσότερους μαθητές.

Άσκηση Β2(α).

Ενδεικτική Απάντηση

Δύο τρόποι ανάπτυξης της α' παραγράφου είναι:

1) Ορισμός («Και με την “ανθρωπιά” εννοούμε ... Του κάθε ανθρώπου»): ορίζεται η έννοια της ανθρωπιάς.

2) Παραδείγματα («Ο Ντυνάν ... και εν ειρήνη»): Χρησιμοποιείται ο Ερρίκος Ντυνάν ως τεκμήριο της αντίληψης που επικρατούσε στο παρελθόν για τον ανθρωπισμό.

Εναλλακτικά:

3) Σύγκριση – αντίθεση: η παράγραφος εγχρονίζει την έννοια της ανθρωπιάς (σήμερα και στο παρελθόν).

4) Αιτιολόγηση («γιατί συμβαίνει η ανταλλακτική του αξία να είναι πολύ μεγάλη»).

Σχολιασμός

«Απαραίτητη» άσκηση στις Πανελλήνιες Εξετάσεις τα τελευταία χρόνια. Ενδιαφέρον έχει πως παγιώνεται η διατύπωση που ζητά να βρεθεί ένας συγκεκριμένος αριθμός (συνήθως δύο) από το σύνολο των μεθόδων με τις οποίες οργανώνεται μία παράγραφος και όχι γενικά οι τρόποι ανάπτυξης. Η άσκηση δε φαίνεται να παρουσιάζει καμιά δυσκολία για τους μαθητές.

neoellinikiglossa.gr

Άσκηση Β2(β).

Ενδεικτική Απάντηση

«έτσι»: αποτέλεσμα, συμπέρασμα.

«ωστόσο»: αντίθεση.

Σχολιασμός

Άλλη μία απολύτως «αναμενόμενη» και χωρίς καμία δυσκολία για τους μαθητές άσκηση. Τέτοιου τύπου ασκήσεις φαίνεται να χρησιμοποιούνται πλέον αποκλειστικά για λόγους εξομάλυνσης της μοριοδότησης και όχι γιατί ελέγχουν κάποια αναγνωστική ικανότητα των μαθητών.

Άσκηση Β₃(α).

Ενδεικτική Απάντηση

«αναλίσκεται»: αποδίδεται, αναλώνεται.

«οικουμενική»: παγκόσμια, παναθρώπινη, καθολική.

«διαστρεβλώσεις»: παραποιήσεις, νοθεύσεις, παραχαράξεις, αλλοιώσεις...

«ολωσδιόλου»: εντελώς, παντελώς, τελείως, ολοκληρωτικά...

«ευζωίας»: καλοζωίας, καλοπέρασης, ευημερίας...

Σχολιασμός

Πολύ δύσκολη άσκηση. Το «αναλίσκεται» έχει μόνο ένα συνώνυμο, το οποίο μάλιστα οι μαθητές δίστασαν να γράψουν, θεωρώντας το ουσιαστικό ίδια λέξη. Πρέπει επίσης να τονιστεί πως η λέξη χρησιμοποιείται στο κείμενο ως εύσημη και όχι με τη σημερινή αρνητική σημασία της. Επομένως, είναι ορθότερο το συνώνυμο «αποδίδεται» παρά το «αναλώνεται». Για την «ευζωία» πιθανότατα ελάχιστοι μαθητές θα βρουν ακριβές συνώνυμο.

Άσκηση Β₃(β).

Ενδεικτική Απάντηση

«κοινόχρηστος»: ιδιωτικός, ατομικός, προσωπικός.

«συμμετοχή»: αποχή, αποστασιοποίηση, αδιαφορία.

«αυτοακυρώνεται»: αυτοεπικυρώνεται, αυτοεπιβεβαιώνεται.

«γνώση»: άγνοια, αμάθεια.

«αδιάκοπης»: διακεκομμένης, συνεχούς, αποσπασματικής.

Σχολιασμός

Ευκολότερη από την άσκηση συνωνύμων, όπως συμβαίνει κατά κανόνα με τα αντώνυμα. Μόνο πρόβλημα το «αυτοακυρώνεται», που, όμως ούτως ή άλλως, δεν υφίσταται ως ανεξάρτητο λήμμα ούτε στα λεξικά, επομένως μπορεί να λάβει πλήθος αντωνύμων.

Άσκηση Β₄(α).

Ενδεικτική Απάντηση

«αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής»: ευθύς λόγος.

«Ερυθρού Σταυρού»: επωνυμία του Οργανισμού.

Σχολιασμός

Άλλη μία «απαραίτητη» τα τελευταία χρόνια άσκηση. Εύκολα μόρια για όλους τους μαθητές...

Άσκηση Β₄(β).

Ενδεικτική Απάντηση

Τρεις φράσεις με μεταφορική σημασία:

- 1) «Η ανθρωπιά είναι [...] ένα νόμισμα που κυκλοφορεί σε όλα τα χέρια».
- 2) «Και με την ανθρωπιά εννοούμε τη συμμετοχή στο πάθος του γείτονα».
- 3) «μόνο ορισμένες εκλεκτές φύσεις κατόρθωναν να φτάσουν»

...

Σχολιασμός

Άλλη μία «τυπική» άσκηση των Πανελληνίων Εξετάσεων που δεν ανιχνεύει προφανώς τίποτα και το μόνο που επιτυγχάνει είναι να αποδεικνύει περίτρανα την αναγκαιότητα αλλαγής του περιεχομένου της διδασκαλίας και του τρόπου αξιολόγησης του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Λύκειο...

Άσκηση Γ.

Ενδεικτική Απάντηση

Τίτλος: Η απανθρωποποίηση του ανθρώπου...

§1 (Πρόλογος):

- 1) Περίσταση επικοινωνίας (δε δίνεται από το θέμα, θεωρείται όμως θετική για την τελική αποτίμηση του γραπτού η «κατασκευή» της από τον μαθητή): εγκατάλειψη θύματος τροχαίου σε δρόμο της περιοχής.
- 2) Επιβεβαίωση δεδομένου: ο σύγχρονος άνθρωπος αντιμετωπίζει με εχθρότητα τον συνάνθρωπο και με απάθεια τα προβλήματά του.

3) Σκοπός: ο «εξανθρωπισμός» του ανθρώπου ξεκινά από την ανάδειξη των φαινομένων που αποδεικνύουν την κρίση του σύγχρονου ανθρωπισμού.

§2 (Κύριο Μέρος – Ζητούμενο 1Α): Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός

1) Επισιτιστική κρίση, θάνατοι από ασθένειες και έλλειψη βασικών ειδών επιβίωσης, φτώχεια, ανεργία, εξαθλίωση, εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο κτλ.

2) Ξενοφοβία και ρατσισμός, περιθωριοποίηση ευπαθών κοινωνικών ομάδων (γυναίκες, ΑμΕΑ, ηλικιωμένοι, ομοφυλόφιλοι, φορείς του AIDS, ψυχικά ασθενείς, αποφυλακισμένοι, τοξικομανείς κ.ά.) κτλ.

§3 (Κύριο Μέρος – Ζητούμενο 1Β): Φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας

1) Βία και εγκληματικότητα, πόλεμοι, καταστροφή του περιβάλλοντος, υποβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος, ηθικά διλήμματα από την ανεξέλεγκτη επιστημονική πρόοδο, απουσία κοινωνικής αγωγής κτλ.

2) Αποπολιτικοποίηση και νόθα πολιτικοποίηση, φανατισμός, παθολογία του διαλόγου, ακραίος εθνικισμός, κρίση του πολιτικού συστήματος κτλ.

§4 (Μεταβατική):

1) Συμπέρασμα: ο σύγχρονος Δυτικός πολιτισμός παραχάραξε το νόημα του ανθρωπισμού, μετατρέποντάς τον σε ατομικισμό.

2) Σκοπός: η αναθέρμανση της πίστης στο ανθρωπιστικό ιδανικό προϋποθέτει την ανάληψη πρωτοβουλιών από το άτομο και την κοινωνία.

§5 (Κύριο Μέρος – Ζητούμενο 2Α): Άτομο

1) Ενημέρωση ⇒ ευαισθητοποίηση ⇒ ενεργοποίηση (συμμετοχή σε φιλανθρωπικές δράσεις, συμμετοχή και στήριξη ΜΚΟ ανθρωπιστικού χαρακτήρα, ανοχή στο διαφορετικό).

2) Παιδεία (μελέτη των αξιών του Δυτικού πολιτισμού μέσω των έργων του, γραμμάτων και τεχνών)⇒ επαναπροσδιορισμός των αξιολογικών προσανατολισμών του πολιτισμού μας με επίκεντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες του.

§6 (Κύριο Μέρος – Ζητούμενο 2Β): Κοινωνία

1) Κράτος: διεύρυνση του κοινωνικού κράτους, εξυγίανση των δημοκρατικών θεσμών, σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αποκατάσταση του κράτους δικαίου κτλ.

2) Κοινωνικοί φορείς (οικογένεια, σχολείο, ΜΜΕ, διανοούμενοι): προβολή ανθρωπιστικών προτύπων που εθίζουν τους νέους στο σεβασμό του διαφορετικού και αναπτύσσουν την ευαισθησία απέναντι στον πόνο και την ανάγκη του Άλλου.

§7 (Επίλογος):

1) Συμπέρασμα: το επίπεδο ανάπτυξης ενός πολιτισμού κρίνεται από τον τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος αντιμετωπίζει τον συνάνθρωπο και μάλιστα αυτόν που βρίσκεται σε ανάγκη.

2) Σκοπός: φαινόμενα, όπως αυτό της εγκατάλειψης του χτυπημένου συναθρώπου μας στον δρόμο, αναδεικνύουν την ανάγκη ευαισθητοποίησης του κράτους, της κοινωνίας, αλλά και του κάθε πολίτη ξεχωριστά απέναντι στον ίδιο μας τον πολιτισμό.

Σχολιασμός

Η επιλογή του θέματος από την ΚΕΕ την απαλλάσσει από τη δυσάρεστη κριτική των ΜΜΕ και των επιστημονικών συλλόγων. Θέμα που έχει εξεταστεί ξανά (Απολυτήριες Εξετάσεις Γ' Τάξης Ενιαίου Λυκείου 2007, με κείμενο του Μάριου Μπέγζου), χωρίς δυσκολίες, αλλά και χωρίς τη δυνατότητα να ξεχωρίσει τον άριστο από τον μέτριο μαθητή. Τα θέματα αυτού του τύπου ευνοούν τις γενικολογίες φροντιστηριακού τύπου και, τελικά, απαξιώνουν την ποιοτική δουλειά μαθητών και συναδέλφων.

Με την έναρξη της βαθμολόγησης, ωστόσο, εντοπίστηκε ένας μεγάλος αριθμός γραπτών στα οποία οι υποψήφιοι στο 1^ο ζητούμενο ασχολήθηκαν αποκλειστικά με την αιτιολόγηση του ελλείμματος ανθρωπιάς και δεν κατέγραψαν φαινόμενα που την αποδεικνύουν.

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')**

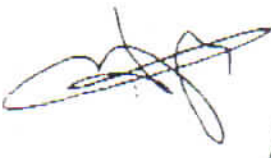
28 Μαΐου 2014

**ΠΡΟΣ 1. ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ
2. ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ**

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
«ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ» Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ και Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ**

Από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων δίνονται οι παρακάτω ενδεικτικές απαντήσεις των θεμάτων και υπενθυμίζεται για άλλη μία φορά ότι κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.

- B2. α) Ορισμός (με την «ανθρωπιά» εννοούμε...)
 Παράδειγμα (...για παράδειγμα,...)
 Αιτιολόγηση (Πέρα απ' ό,τι...)
 Επισήμανση: Δεν απαιτείται περαιτέρω ανάλυση (οριστέα έννοια κ. λ. π.)
- β) έτσι: συμπέρασμα
 ωστόσο: αντίθεση
- B3. α) **αναλίσκxται**: αναλώνεται, ξοδεύεται, δαπανάται, καταναλώνεται κ.ά.
οικουμενική: παγκόσμια, πανανθρώπινη κ.ά.
διαστρεβλώσεις: παραποιήσεις, στρεβλώσεις, παραμορφώσεις κ.ά.
ολωσδιόλου: εντελώς, τελείως, ολότελα, παντελώς κ.ά.
ευζωίας: καλοπέρασης, καλοζωίας, ευημερίας, ευδαιμονίας κ.ά.
- β) κοινόχρηστος: ιδιόχρηστος, ιδιωτικός, ατομικός κ.ά.
συμμετοχή: αποχή κ.ά.
αυτοακυρώνεται: αυτοεπιβεβαιώνεται, αυτοπραγματώνεται κ.ά.
γνώση: άγνοια κ.ά.
αδιάκοπης: ασυνεχούς, αποσπασματικής, σποραδικής κ.ά.
- B4. α) «αυτός είναι μεγάλος ανθρωπιστής»: αυτούσια μεταφορά λόγων
 «Ερυθρού Σταυρού»: τίτλος – επωνυμία
- β) μια προσωπικότητα που ξοδευόταν ολόκληρη
 τρομακτικές διαστρεβλώσεις
 μια έκφραση που σιγά σιγά φτωχαίνει, αδειάζει, αποστεώνεται
 η καθημερινή ζωή ολοένα και περισσότερο χάνει τη θαλπωρή...
 η «καλημέρα» ... αυτό το χαρούμενο άνοιγμα παραθύρου προς τον
 αίθριο ουρανό κ.ά.

1/1

35° ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΙΓΑΛΕΩ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1

Θέμα: Το περιεχόμενο της ανθρωπιάς και η εξέλιξή της από το παρελθόν έως σήμερα

Θεματικά κέντρα παραγράφων

- Μια πρώτη προσέγγιση της έννοιας «ανθρωπιά» και σύνδεσή της με τον ανθρωπισμό μέσω παραδειγμάτων.
- Ενώ η έννοια του ανθρωπιστή και της ανθρωπιάς στο παρελθόν αφορούσε τις εξαιρετικές προσωπικότητες, σήμερα αποτελεί καθολικό αίτημα.
- Η υποκειμενική διάσταση της ανθρωπιάς και η παράποίησή της σύμφωνα με τις επιδιώξεις του καθενός.
- Το έλλειμμά της διαπιστώνεται σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητάς μας εξαιτίας του υλικού ευδαιμονισμού.
- Η ανθρωπιά είναι θέληση για κατανόηση του άλλου, συνεχής προσπάθεια και αυταπάρνηση και όχι μέσο αυτοπροβολής. Δεν εκδηλώνεται περιστασιακά, δεν περιορίζεται τοπικά και δεν κάνει διακρίσεις.

Μονάδες 25

B1

Υλικός ευδαιμονισμός/ κυνήγι κέρδους/ ατομισμός/ αναγωγή χρήματος σε υπέρτατο αγαθό/ ιδιοτέλεια/ προσπάθειες για αναρρίχηση με κάθε μέσο→ αλλοίωση ανθρώπινων σχέσεων/ η αγάπη για τον συνάνθρωπο θεωρείται κάτι περιττό, ανώφελο, παρωχημένο.

Μονάδες 10

Για τις ασκήσεις B2, B3, B4 ισχύουν οι ενδεικτικές απαντήσεις της ΚΕΕ

Συμπλήρωση:

B3 α) ευζωίας: ευμάρειας

β) συμμετοχή ≠ αποφυγή, γνώση ≠ αμάθεια, αδιάκοπη ≠ διακεκομμένης, στιγμιαίας, περιοδικής, παροδικής

Γ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: απαιτείται τίτλος, αφού πρόκειται για άρθρο.

ΠΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ:

Παρουσίαση του θέματος (δυνατή η αφορμή από την επικαιρότητα)

Φαινόμενα που αποδεικνύουν το έλλειμμα ανθρωπιάς στην εποχή μας

- Καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων

- Αδιαφορία στα φαινόμενα εξαθλίωσης της εποχής μας (ανεργία, φτώχεια, υποσιτισμός, έλλειψη στέγης, παράνομη παιδική εργασία, δουλεμπόριο...)
- Ρατσισμός: έλλειψη ανεκτικότητας και σεβασμού στο διαφορετικό (μετανάστες, πρόσφυγες, ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, τρίτη ηλικία, άτομα με ειδικές ανάγκες/ περιθωριοποίηση ατόμων με ιδιαίτερα βιολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, διακρίσεις σε βάρος αλλόθρησκων ...)
- Πόλεμος (η ύψιστη απόδειξη της έλλειψης σεβασμού απέναντι στην ανθρώπινη υπόσταση)/ Φαινόμενα βίας και εγκληματικότητας (Τεράστια κονδύλια που διατίθενται για εξοπλισμούς/ ενδοοικογενειακή βία, σχολική, τρομοκρατία, αδικίες, εγκληματικές ενέργειες, φανατισμός και μίσος απέναντι στην ετερότητα...)

- Ανθρώπινες σχέσεις

- Έντονος ατομικισμός, αδιαφορία για τον συνάνθρωπό μας, σκληρός ανταγωνισμός, χρήση θεμιτών και αθέμιτων μέσων για την προσωπική καταξίωση
- Παθητική στάση (εξοικείωση) απέναντι στα ευαίσθητα κοινωνικά θέματα (ανεργία, αυτοκτονίες, υποβιβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, φαινόμενα αυταρχισμού, απαξίωση της ανθρώπινης ζωής ...)
- Αποπροσωποποίηση των ανθρωπίνων σχέσεων (μοναξιά, απομόνωση...)

Δραστηριότητες ατομικές και συλλογικές που αποσκοπούν στον περιορισμό αυτού του ελλείμματος

- Ατομικές

- Συμμετοχή σε εκδηλώσεις ανθρωπιστικού χαρακτήρα (παροχή βοήθειας σε κοινότητες που πλήττονται από φυσικές καταστροφές και ανακούφιση των θυμάτων/ προγράμματα κοινωνικής βοήθειας με τα οποία παρέχεται άμεση υποστήριξη σε ηλικιωμένους και πάσχοντα άτομα, σε άτομα με ειδικές ανάγκες, σε απόρους, αστέγους και ανέργους/ παροχή βοήθειας σε παιδιά ορφανά, εγκαταλειμμένα, πάσχοντα από ασθένειες, κακοποιημένα ή παιδιά θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης...)

- Εθελοντική αιμοδοσία, δωρεά οργάνων

- Συλλογικές

- Δραστηριοποίηση οργανώσεων για την υπεράσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο και για την επικράτηση της ειρήνης

- Οργάνωση, στελέχωση και υποστήριξη φορέων κοινωνικού χαρακτήρα (κοινωνικά φαρμακεία, ιατρεία, παντοπωλεία, συσσίτια, Κοινωνικά Φροντιστήρια, φιλανθρωπικά παζάρια...)
 - Συλλογικές κινητοποιήσεις για τη διαφύλαξη των κοινωνικών κατακτήσεων και την προστασία των κατώτερων κοινωνικών τάξεων/οργάνωση συναυλιών διαμαρτυρίας...)
 - Σχολικά προγράμματα που προβάλλουν την αξία της αλληλεγγύης, της ομαδικότητας, της συνεργασίας (εκδηλώσεις, προβολές, ομιλίες...)
- [**ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ:** Όλα αυτά παραμένουν ημίμετρα, αν δεν συνδυαστούν με τη δημιουργία ενός ουσιαστικού Κράτους –πρόνοιας και το σεβασμό στους θεσμούς, ώστε να επικρατήσει μια πολιτική με κέντρο τον άνθρωπο]

Μονάδες 40

Αιγάλεω, 28/05/2014

Οι συντονιστές

Τάτση Ευσταθία

Αντωνοπούλου Ευαγγελία

Πουλόπουλος Κωνσταντίνος

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΕΜΠΤΗ 19 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Στην προσπάθειά μας να ορίσουμε τον άνθρωπο, προβαίνουμε σε προσεκτική παρατήρηση των ενεργειών του. Και βλέπουμε πως οι ενέργειές του κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες. Είναι αυτές που ανάγονται στο «είναι» του και οι άλλες που ανάγονται στο «έχειν» του. Ο άνθρωπος επιθυμεί να είναι και θέλει να έχει. Τούτο σημαίνει πως ο άνθρωπος δεν είναι ακόμη και δεν έχει ακόμη. Συνεπώς, η ριζική κατάσταση του ανθρώπου είναι η ελλειμματικότητα του. Πρόκειται για μια αίσθηση έλλειψης την οποία πότε τη νοεί ως έλλειψη του «είναι» και πότε ως έλλειψη του «έχειν» του. Ο διχασμός αυτός της αίσθησης της έλλειψης είναι κεφαλαιώδης, αλλά και μοιραίος για την έκβαση του πεπρωμένου του ανθρώπου.

Η συναίσθηση της έλλειψης είναι το καίριο χαρακτηριστικό του ανθρώπου. Ο άνθρωπος δεν νοείται χωρίς αυτή τη συναίσθηση. Δεν υπάρχει πλήρης άνθρωπος. Επειδή, όμως, η έλλειψη ακριβώς αυτή γίνεται αισθητή, σημαίνει πως υπάρχει και η ροπή αποφυγής της, δηλαδή η ροπή προς την πληρότητα, την τελειότητα. Από μian άποψη, πολιτισμός είναι η απάντηση του ανθρώπου στην πρόσκληση αυτής της έλλειψης, που συναισθάνεται να απειλεί την ύπαρξή του. Ο πνευματικός πολιτισμός είναι η απάντηση στην έλλειψη του «είναι» του ανθρώπου, ενώ ο τεχνολογικός πολιτισμός είναι η απάντηση στην έλλειψη του «έχειν».

Όσο πιο πνευματικός είναι ο πολιτισμός στο σύνολό του ή ο άνθρωπος ατομικά, τόσο περισσότερο ενδιαφέρεται για το «είναι» του και τόσο λιγότερο για το «έχειν» του. Οι θρησκευτικού τύπου πολιτισμοί, λ.χ., ενδιαφέρονταν για το «είναι» του ανθρώπου. Και οι άνθρωποι απαιτούσαν από τον εαυτό τους την οντολογική τους τελείωση, δηλαδή να δημιουργήσουν ένα «είναι» άξιο να σταθεί ενώπιον του Θεού. Αλλά και, γενικότερα, διηνεκής μέριμνά τους ήταν πώς να βελτιώσουν τον εαυτό τους εσωτερικά, για να είναι άξιοι ενός υψηλού μέτρου (θρησκευτικού, ηθικού, αισθητικού, φιλοσοφικού), το οποίο παρείχε την οντολογική πληρότητα. Αποκλειστικό έργο του πνευματικού πολιτισμού είναι να φτειάζει ανθρώπους σύμφωνα με τα ιδεατά πρότυπα τα οποία παρέχουν την τελείωση και διασώζουν τον άνθρωπο από τις μηδενιστικές ροπές.

Αυτό είναι και το περιεχόμενο της παιδείας του πνευματικού πολιτισμού: να διασώσει το «είναι» του ανθρώπου από το μηδέν που το απειλεί να το καταστήσει από δυνατότητα, πραγματικότητα. Ο πνευματικός πολιτισμός, όποια μορφή και να προσλάβει, εντέλει κατατείνει στη «σωτηρία» του ανθρώπου, θρησκευτική, ηθική, φιλοσοφική, αισθητική —στη διαπεραίωσή του προς την τελειότητα. Βεβαίως, η τελειότητα αυτή τίθεται ως όριο. Διότι ποτέ δεν πραγματοποιείται τελείως.

Αντίθετα, ο τεχνολογικός πολιτισμός θέλει να διασώσει τον άνθρωπο όχι με την εσωτερική του μεταποίηση, αλλά με την εξωτερική του εξασφάλιση, με το «έχειν» του. Δεν απαιτεί από τον άνθρωπο καμιά συμμόρφωση προς υψηλές ιδεατές αρχές τελειότητας, παρά μόνο συμμετοχή στον παραγωγικό μηχανισμό. Όποιος μετέχει σ' αυτόν τον μηχανισμό θα «σωθεί» με την έννοια πλέον ότι θα «εξασφαλίσει» την ύπαρξή του με άφθονη τροφή, ενδυμασία, κατοικία, καταναλωτικά αγαθά. Σ' αυτόν τον πολιτισμό δεν απειλείται η ύπαρξη από τη γύμνια, την έλλειψη εν γένει των υλικών μέσων για την ικανοποίηση των βιοτικών αναγκών.

Οι άνθρωποι αυτού του πολιτισμού δεν νιώθουν ότι υπολείπονται στο «είναι» τους, αλλά νιώθουν έντονα ότι υπολείπονται στο «έχειν» τους. Γι' αυτό, δεν θέτουν ως στόχο να φτειάζουν τον εαυτό τους, αλλά να φτειάζουν περιουσία. Η παιδεία του πολιτισμού αυτού συνίσταται στην

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

εκπαίδευση του ανθρώπου να είναι ικανός παραγωγός υλικών αγαθών. Δεν ενδιαφέρεται για τη μόρφωση της εσωτερικότητας του ανθρώπου ως ανθρώπου, διότι ο τεχνολογικός πολιτισμός δεν έχει πνευματικά κριτήρια. Κριτήριά του είναι η αποδοτικότητα στην οικονομική παραγωγή. Γι' αυτό, η μόνη επιβράβευση που παρέχει και που αναγνωρίζεται, είναι η οικονομική προαγωγή.

Η ασφάλεια που παρέχει το «έχειν» είναι υπολογίσιμη. Διότι ο άνθρωπος πάντοτε υπέφερε δεινώς από έλλειψη μέσων. Ωστόσο, η πλησμονή των μέσων δεν εξασφαλίζει εντέλει την ύπαρξη ως ύπαρξη. Υπάρχουν κίνδυνοι που υπερβαίνονται με τα μέσα του «έχειν». Υπάρχουν, όμως, κίνδυνοι που το «έχειν» είναι ανίκανο να τους αντιμετωπίσει. Προεξάρχουν οι κίνδυνοι της εσωτερικής απαξίωσης, που αντιμετωπίζονται μόνο με μέσα πνευματικά, με τα μέσα του «είναι».

Περαιτέρω, το «έχειν» δεν εξασφαλίζει τη χαρά, την αγάπη, τη γοητεία του κόσμου των αισθητικών και άλλων ιδεών, τη βαθειά ηδονή των πνευματικών επιτευγμάτων. Διότι αυτά ανάγονται στο «είναι» και όχι στο «έχειν». Το «έχειν» εξασφαλίζει εξωτερικό πλούτο και εσωτερική ένδεια. Γι' αυτό, εντέλει, δεν σώζει, αλλά αφανίζει. Εγκαθιστά το μηδέν μέσα στην ψυχή και στο πνεύμα του ανθρώπου.

Χρήστος Μαλεβίσης, *Πολιτεία και Ερημιά*, Εκδόσεις «Δωδώνη», Αθήνα 1975, σσ. 79-82 (διασκευή).

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος που ακολουθεί: «...το «έχειν» δεν εξασφαλίζει τη χαρά, την αγάπη, τη γοητεία του κόσμου των αισθητικών και άλλων ιδεών, τη βαθειά ηδονή των πνευματικών επιτευγμάτων».

Μονάδες 10

B2. α) Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης στην τρίτη παράγραφο του κειμένου (*Όσο πιο πνευματικός ... από τις μηδενιστικές ροπές.*) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 6

β) Ποια νοηματική σύνδεση εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις;
αντίθετα (στην πέμπτη παράγραφο)
γι' αυτό (στην έκτη παράγραφο, το πρώτο από τα δύο)
διότι (στην έβδομη παράγραφο)
περαιτέρω (στην όγδοη παράγραφο).

Μονάδες 4

B3. α) Να γράψετε από μία πρόταση για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις, έτσι ώστε να διαφαίνεται η σημασία τους (χωρίς να αλλάζει η γραμματική τους κατηγορία):
έκβαση, διηνεκής, ιδεατός, συνίσταται, ένδεια.

Μονάδες 5

β) Από το δεύτερο συνθετικό της καθεμίας από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε δύο λέξεις ομόρριζες, ένα ουσιαστικό και ένα επίθετο, απλό ή σύνθετο:
προβαίνουμε, απαιτούσαν, δημιουργήσουν, κατατείνει, υπολείπονται.

Μονάδες 5

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

B4. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στα παρακάτω αποσπάσματα και να τη μετατρέψετε στο άλλο είδος:

α) **«Πρόκειται για μια αίσθηση έλλειψης την οποία πότε τη νοεί ως έλλειψη του «είναι» και πότε ως έλλειψη του «έχειν» του.»** (μονάδες 2)

β) **«Ωστόσο, η πλησμονή των μέσων δεν εξασφαλίζει εντέλει την ύπαρξη ως ύπαρξη.»** (μονάδες 3)

Μονάδες 5

Γ1. **«Ο άνθρωπος επιθυμεί να είναι και θέλει να έχει».** Σε ένα αποδεικτικό δοκίμιο (500-600 λέξεων) να αναφέρετε: α) παράγοντες που ωθούν τον σύγχρονο άνθρωπο στην αλόγιστη επιδίωξη του «έχειν»• β) εφόδια που απαιτούνται, προκειμένου ο άνθρωπος να επιτύχει την εξισορρόπηση ανάμεσα στο «έχειν» και το «είναι».

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

- 1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα Ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.**
- 2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.**
- 3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.**
- 4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.**
- 5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.**
- 6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 18.00.**

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΔΕΥΤΕΡΑ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2014
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΡΕΙΣ (3)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Με ευχάριστη έκπληξη ανακαλύπτω χάρη σε εσάς πως είμαι ένας επιτυχημένος και, για να κυριολεκτήσω, πως με θεωρείτε σεις οι νέοι σαν επιτυχημένο. Ωστόσο, αναρωτιέμαι ποιος είναι πραγματικά ο φτασμένος, ο επιτυχημένος άνθρωπος στη ζωή. Και αυτή τη στιγμή μου έρχεται στον νου το ερώτημα του Guillaume Apollinaire: «Πότε φτάνει μία ατμομηχανή; Όταν τελειώσει κανονικά το δρομολόγιό της και φτάσει στον σταθμό του προορισμού της χωρίς κανείς να ασχοληθεί μαζί της ή όταν **εκτροχιασθεί** στον δρόμο και μιλούν όλες οι εφημερίδες γι' αυτή;». Μήπως αρκεί να βγεις έξω από τα συνηθισμένα μέτρα, από την αφάνεια για να θεωρηθείς ένας επιτυχημένος;

Προσωπικά πιστεύω πως η πραγματική επιτυχία στη ζωή είναι η απόκτηση της ψυχοδιανοητικής ισορροπίας που χαρίζει στο άτομο η ενέργεια της προσωπικότητάς του, μαζί με την ικανοποίηση που του προσφέρει η συνείδηση πως η ενέργεια αυτή είναι αυτοδύναμη. Είναι σαν μία χαρμόσυνη μυστική είδηση που αφορά στην αρχή μόνο τον εαυτό μας, έστω κι αν φτάσει καμιά φορά στα αυτιά μας από τον έξω κόσμο. Αυτό, όμως, απαιτεί ένα πολύ ψηλό όριο ψυχικής και ηθικής **αντοχής** που σπανίζει πολύ, ιδιαίτερα στην εποχή μας. Γι' αυτό πολύ λίγοι είναι εκείνοι που επιζητούν στη ζωή μια τέτοια επιτυχία, που είναι ωστόσο η μόνη και συνταυτίζεται μ' αυτό που ονομάζουμε ευτυχία.

Για μια τέτοια λοιπόν επιτυχία, μία είναι η συνταγή και πολύ απλή. Μόνο που το φάρμακο είναι λίγο πικρό. Αφού χαράξεις τον δρόμο που έταξες στον εαυτό σου και που ταιριάζει στην ιδιοσυγκρασία σου, στον χαρακτήρα σου και στις ψυχοδιανοητικές σου ικανότητες, πρέπει να τον **διαβείς** χωρίς παρεκκλίσεις και παρεκτροπές και να προσπαθήσεις με τις ίδιες σου δυνάμεις να φτάσεις στο τέρμα. Στο τέρμα που εσύ ο ίδιος έχεις προκαθορίσει. Χρειάζεται, όμως, κόπος πολύς και **συνεχής**, και μια ολάκερη ζωή πολλές φορές δεν αρκεί για να φτάσεις αυτοδύναμα σε μία κάποια κορυφή. Αυτό το μονοπάτι είναι δύσκολο και τραχύ κι αν φτάνουν μερικοί, πολλοί είναι εκείνοι που ξεμένουν στον δρόμο.

Και αν καταφέρεις να φθάσεις, πιθανόν να σε πιάσουν οι προβολείς της δημοσιότητας και να θεωρηθείς ακόμη ένας επιτυχημένος. Μα κι αν τύχει και βρεθείς έξω από την ακτίνα τους, πάλι θα είσαι ένας σωστός επιτυχημένος, γιατί θα βρεις στους λίγους μα εκλεκτούς που θα σε περιβάλλουν με την εκτίμησή τους, περισσότερη ίσως ζεστασιά από εκείνη που θα σου έδινε το ψυχρό πολλές φορές φως της δημοσιότητας.

Γι' αυτό οι περισσότεροι προτιμούν μια πιο εύκολη αναρρίχηση¹ κι έτσι χάρις στη φυσική τους ευκαμψία εισχωρούν πιο εύκολα μέσα στο πεδίο της δημόσιας προβολής. Και ενώ για την πρώτη περίπτωση υπάρχει μία μόνο και πολύ απλή συνταγή, για τούτη την παραπάνω οι συνταγές είναι πολλές και πιο σίγουρες. Δεν έχει κανείς παρά να διαλέξει εκείνη που ταιριάζει περισσότερο στην πνευματική, ψυχική και ιδιαίτερα στην ηθική ιδιοσυστάσια του καθώς και στο κλίμα που ζει.

Μια καλοβαλμένη, παραδείγματος χάριν, και φροντισμένη βιτρίνα του εγώ ασκεί πολλές φορές τόση έλξη, που ο κόσμος αρκείται σ' αυτήν χωρίς να ενδιαφέρεται αν έχει μέσα στο κατάστημα το ανάλογο εμπόρευμα και ποια είναι η ποιότητά του. Έτσι, η λάμψη

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

μιας στιλπνής² επιφάνειας θαμπώνει τους ανθρώπους και ιδιαίτερα εκείνους που τα μάτια τους έχουν μια ευπάθεια στο ισχυρό φως και δεν εξετάζουν τι λογής μέταλλο είναι αυτό που τους τυφλώνει με την ακτινοβολία του.

Αναμφισβήτητα, η προβολή του εγώ αποτελεί μία φυσιολογική ψυχοβιολογική ανάγκη. Και η τοποθέτησή του σε όσο το δυνατό υψηλότερο υπόβαθρο χαρίζει στο άτομο μία μεγάλη ικανοποίηση που μετατρέπεται σε αγαλλίαση, όταν η κοινή γνώμη ρίξει απάνω του τους προβολείς της. Έτσι, η επιτυχία δεν εξαρτάται μόνο από το ύψος που θα τοποθετήσουμε το εγώ μας αλλά και από τη λάμψη που θα του δώσει μία δημόσια προβολή.

Προσωπικά, είτε από ψυχική ιδιοσυστασία είτε από χαρακτήρα και αγωγή, πίστεψα περισσότερο στην αμέτρητη ικανοποίηση που σου προσφέρει μία δύσκολη αναρρίχηση στη ζωή παρά στη χαρά που σου δίνει η εύκολη και γρήγορη άφιξη στην κορυφή.

¹αναρρίχηση: σκαρφάλωμα, ανέβασμα

²στιλπνή: λαμπερή, γυαλιστερή

Άγγελος Κατακουζηνός, *Ο επιτυχημένος άνθρωπος*,
από το βιβλίο «Άγγελος Κατακουζηνός ο Βαλής μου»,
Λ. Κατακουζηνού, Αθήνα 2013, εκδ. Μικρή Άρκτος
(Διασκευή).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A.1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100 - 120 λέξεις).

Μονάδες 25

- B.1.** Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος που ακολουθεί: **«πίστεψα περισσότερο στην αμέτρητη ικανοποίηση που σου προσφέρει μία δύσκολη αναρρίχηση στη ζωή παρά στη χαρά που σου δίνει η εύκολη και γρήγορη άφιξη στην κορυφή».**

Μονάδες 11

- B.2.α.** Να βρείτε τον κυρίαρχο τρόπο πειθούς στην πρώτη παράγραφο (**Με ευχάριστη έκπληξη ... ένας επιτυχημένος;**) και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. (Μονάδες 4)

β. Ποια νοηματική σύνδεση εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις;

Ωστόσο (στην πρώτη παράγραφο)

Όταν (στην πρώτη παράγραφο)

Έτσι (στην έβδομη παράγραφο)

είτε...είτε (στην όγδοη παράγραφο). (Μονάδες 4)

Μονάδες 8

- B.3.α.** Να εντοπίσετε στο κείμενο που σας δόθηκε και να καταγράψετε τέσσερα χαρακτηριστικά παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας. (Μονάδες 4)

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

β. Τι θέλει να πετύχει ο συγγραφέας με τη χρήση της ερώτησης στο τέλος της πρώτης παραγράφου; (Μονάδες 2)

Μονάδες 6

Β.4.α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις χωρίς να αλλάζει το νόημα του κειμένου: **εκτροχιαστεί, αντοχής, διαβείς, συνεχής, αναμφισβήτητα.** (Μονάδες 5)

β. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: ευχάριστη, τραχύ, ευκαμψία, δημόσιας, αγαλλίαση. (Μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ.1. Το τελευταίο τεύχος του σχολικού σας περιοδικού έχει ως θέμα την επιτυχία στη ζωή. Να γράψετε ένα άρθρο 500-600 λέξεων στο οποίο να αναφέρετε:

α. Ποια, κατά τη γνώμη σας, είναι τα χαρακτηριστικά του επιτυχημένου ανθρώπου στη σύγχρονη εποχή και **β.** ποιοι είναι οι παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση αυτών των χαρακτηριστικών;

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 17:00.

**ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΤΕΛΟΣ 3ΗΣ ΑΠΟ 3 ΣΕΛΙΔΕΣ